7. Oleksin, Yu. P., Yakubovska, S. S. (2017). Zastosuvannia elementiv osvity doroslykh u profesiinii pidhotovtsi mahistriv. *Molodyi vchenyi*. [Application of elements of adult education in master’s training. Young scientist]. 5.1 (45.1). pp. 88–92. [in Ukrainian].
8. Pavko, A. I., Kurylo, L. F. (2016). Profesiino-pedahohichna kompetentnist vykladacha vyshchoi shkoly v konteksti tendentsii rozvytku suchasnoi universytetskoi osvity. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu*. [Professional and pedagogical competence of a teacher of higher education in the context of trends in the developing the modern university education. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University.*]. 2 (4). Spp. 71–73. [in Ukrainian].
9. Sablina, M. A. (2017). Interaktyvne seredovyshche LearningApps yak instrument vykladu teoretychnoho materialu v protsesi fakhovoi pidhotovky studentiv. *Vidkryte osvitnie seredovyshche suchasnoho universytetu*. [LearningApps interactive environment as a means of teaching theoretical material in the process of students’ professional training. *Open educational environment of the modern university*]. 3. pp. 288–294. [in Ukrainian].
10. Semenova, A. V. (Ed). (2006) Slovnyk-dovidnyk iz profesiinoi pedahohiky. [Vocabulary reference book on professional pedagogy]. Odesa: Palmira. 272 p. [in Ukrainian].
11. Usatenko, V. M. (2016). Upravlinnia rozvytkom orhanizatsiinoi kultury zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu yak faktor efektyvnoho osvitnoho seredovyshcha. *Naukovi zapysky Tsentralno-ukrainskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka*. [Management of developing organizational culture of a comprehensive educational institution as a factor of effective educational environment. *Scientific notes of the Central Ukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vinnychenko*]. 133. pp. 233–236. [in Ukrainian].

Pinchuk I. O. Practically oriented interactive environment as a condition of forming future primary school teachers’ foreign language communicative competence

In the article the features and main approaches to the creating an effective, practically oriented, interactive educational environment of a higher education institution as a necessary condition for the formation of intending primary school teachers’ foreign language communicative competence are described. The concepts of educational space and educational environment are distinguished, the author’s interpretation of the definition of “practically oriented interactive educational environment” is presented. It is proved that a properly organized educational environment, focused on the developing the individual, is a platform for the practical implementation of cultural, systemic, synergistic, axiological, humanistic, personality-oriented, competent, communicative-activity and integrative modern approaches of education process organizing. It can improve intending primary school teachers’ education quality. The study deals with the pedagogical conditions that provide for the selection and implementation of such interactive learning technologies in the educational environment that ensure that students achieve the required level of foreign language communication skills. It is substantiated that creation of an interactive foreign language educational environment provides for the organization of dialogic interaction between the teaching staff and students, which promotes the search for creative innovations, affirmation of the priorities of academic integrity, adherence to scientific and pedagogical ethics and understanding of oneself and environment. It is determined that a practically oriented interactive educational environment is a system of measures and influences on the sphere of personal and professional growth, life activity of the intending specialist through the interaction of information, cognitive, psychological, pedagogical accumulation of components of foreign language communicative competence, that help to develop a personality, to form foreign language professionally oriented communication in a multicultural society.

Key words: *educational environment, practically oriented interactive educational environment, future primary school teachers.*

УДК 378.016:[614.8+331.45]
DOI https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.24

Пліско Ю. В., Гапій В.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ОБЖД ТА ОП» У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Зосереджено увагу на методиці викладання курсу ОБЖД та ОП, який входить до загального переліку предметів, що вивчаються у всіх вищих закладах освіти, установах і організаціях освіти країни. Зображено проблему формування фахових компетенцій з безпеки життєдіяльності та охорони праці майбутніх вчителів, педагогів, викладачів. Через що постановка мети дослідження стоїть на виявлення можливих напрямів вдосконалення дисципліни «ОБЖД та ОП» за методикою викладання, розширенні змістового наповнення програми, використанні інноваційних технологій в освітній практиці вищих навчальних закладів.

Шляхом аналізу науково-педагогічної й методичної літератури, виокремлено групу вчених (Т. Брожко, Р. Васильєва, М. Зубаль, А. Окіпняк, Д. Окіпняк, Т. Поведа, Л. Семенець, Т. Таірова) які присвятили свої дослідження вдосконаленню дисципліни «ОБЖД та ОП». Встановлено ряд чинників, що впливають на методику викладання дисципліни, зазначені суперечності, визначено недоліки традиційної методики викладання, означено головні вимоги до вивчення нормативної дисципліни «ОБЖД та ОП», а також її об’єкт та завдання.

Виокремлено ряд інноваційних педагогічних прийомів, технологій, методів, серед них: «ділова гра», яка виступає способом взаємодії викладача і студента (Т. Брожко); «метод проектів», як технологія самостійної роботи, що характеризується своєю дослідницькою спрямованістю у вивченні матеріалу, містить науковий апарат та має

практичну реалізацію (Р. Васильєва, Л. Семенець); комплекс активних методів навчання – науково-винахідницька робота у гуртках, мозкова атака, «Брейн-ринг» та ін. (М. Зубаль, А. Окіпняк, Д. Окіпняк); використання електронних засобів навчання, комп'ютерної техніки, що дозволяє продемонструвати та змоделювати явища техногенного, природного або соціального походження, за якими неможливо спостерігати в умовах аудиторної роботи (Т. Поведа); використання системи дистанційного навчання «Moodle» у вивчені дисципліни «ОБЖД та ОП».

Ключові слова: *безпека життєдіяльності, охорона праці, методика викладання, вищий навчальний заклад.*

Стрімкий розвиток сучасного світу формує необхідність адаптації людства до нових потенційно-можливих загроз техногенного та суспільного характеру. Актуальним стає питання викладання такої спеціальної дисципліни, як «Безпека життєдіяльності та охорона праці» у ВНЗ, яка передбачає готовність майбутніх спеціалістів до вирішення завдань цивільного захисту у випадку виникнення надзвичайних ситуацій. Постає завдання вдосконалення методики викладання курсу «ОБЖД та ОП», впровадженні нових методологічних прийомів до організації навчання, розширенні змістового наповнення програми, розробки актуальних тем, використанні інноваційних технологій в освітній практиці вищих навчальних закладів.

Проблемою вдосконалення курсу «ОБЖД та ОП», займаються сучасні педагоги, науковці, викладачі. Серед них Р. Васильєва, Т. Поведа, Л. Семенець, Т. Хлєбнікова. Питання методики викладання розгортають у свої працях Т. Брожко, М. Зубаль, Н. Канут, А. Окіпняк, Д. Окіпняк. Нормативно-правові підстави викладання курсу «ОБЖД та ОП» вивчають О. Кобилянський, А. Русаловський. Інноваційні технології щодо вивчення курсу впроваджують Н. Канут, Т. Таірова.

«ОБЖД та ОП» є обов'язковим навчальним предметом, що входить до загального переліку предметів вивчення у всіх навчально-виховних закладах, установах і організаціях вищої освіти країни. Із врахуванням постійних змін суспільного, техногенного та політичного характеру потенційної небезпеки для людини, питання про вдосконалення змісту дисципліни «ОБЖД та ОП» та методики її викладання залишається об'єктом для подальшого дослідження.

Мета статті – виявити напрями вдосконалення дисципліни «ОБЖД та ОП» за методикою її викладання.

Аналіз педагогічної літератури свідчить, що проблема формування фахових компетенцій з безпеки життєдіяльності та охорони праці майбутніх вчителів у педагогічній теорії та практиці висвітлені недостатньо. Зокрема, не сформовано та не обґрунтовано методологічні прийоми та засоби викладання курсу «ОБЖД та ОП» [1, с. 14].

Проблема викладання дисципліни «ОБЖД та ОП» посилюються суперечностями між: державними вимогами щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних вирішувати професійні завдання з обов'язковим дотриманням вимог убезпечення персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів господарювання, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику, у зв'язку з усвідомленням людством кризового стану ноосфери, низьким рівнем загальнокультурних та професійних компетенцій з БЖД; необхідністю формування сукупності загальнокультурних та професійних компетенцій з БЖД у студентів і відсутністю педагогічної технології, що дозволяє гарантовано формувати ці компетенції у системі неперервної освіти; потребою у неперервності процесу формування сукупності загальнокультурних та професійних компетенцій з БЖД і відсутністю узгоджених не тільки з іншими дисциплінами професійної підготовки, але й між собою навчальних програм дисциплін циклу БЖД, які можуть забезпечити наступність навчання на різних рівнях освіти; реформуванням систем освіти, економіки, безпеки життєдіяльності і забезпеченням відповідними науково-методичними матеріалами навчальних закладів; традиційною системою підготовки бакалаврів і необхідністю працювати в сучасних організаціях, де кожен працівник постійно виявляє і розв'язує проблеми, що забезпечують для організації можливість безперервних експериментів, змін і вдосконалень, які сприяють її зростанню, навчанню і досягненню цілей; наближенням системи освіти України до світових стандартів і низьким рівнем умінь самостійної роботи студентів [5, с. 64].

Сучасні інноваційні процеси в освіті мають дискретний, циклічний напрям, тісно пов'язаний із реаліями сьогодення. В освітній практиці вищих навчальних закладах, на методику викладання дисципліни, будуть неодмінно впливати ряд чинників, серед яких, Н. Канут виділяє:

– готовність студентів до сучасних освітніх технологій, їх зацікавленість;

– готовність викладачів і студентів до творчої діяльності;

– психологічний клімат та освітньо-виховна спроможність навчального закладу [3, с. 166].

Організація вивчення дисципліни «ОБЖД та ОП» у ВНЗ України зберігає традиційну методику викладання, яка за сучасними освітніми вимогами має ряд недоліків: не розроблені єдині концептуальні положення і термінологія системи «ОБЖД та ОП»; зберігається диференціація дисциплін, об'єднаних у єдиний цикл «Безпека життєдіяльності»; теоретична та практична підготовка з «ОБЖД та ОП» не відповідають реальному соціальному замовленню суспільства; ігнорується процес формування особливих якостей людини, необхідних для забезпечення безпеки життєдіяльності під час здобуття освіти; процес підготовки з «ОБЖД та ОП» перебуває поза культурним полем, у результаті чого ігнорується соціокультурний контекст процесу навчання; необґрунтоване самовільне скорочення навчального навантаження на вивчення дисципліни «ОБЖД та ОП» у вищих навчальних закладах тощо [5, с. 63].

Формування фахової компетенції у студентів педагогічних спеціальностей з питань безпеки життєдіяльності та охорони праці ставить завдання вдосконалити змістове наповнення дисципліни «ОБЖД та ОП» та методику її викладання.

За умови обмеженої кількості аудиторних годин, викладач повинен розвивати ініціативність, пізнавальну активність студента, спонукаючи до самостійної роботи. Результативність навчального процесу також залежить від сформованості мотивації. Розроблення навчальних програм із врахуванням майбутніх професійних компетенцій та акцент на прикладному спрямуванні дисципліни повинно посилити мотивацію студента до здобуття знань з безпеки життєдіяльності та охорони праці [9, с. 129].

Для оптимізації вивчення курсу «ОБЖД та ОП» у ВНЗ пропонується:

– упровадити до навчальної програми проведення студентами моніторингу небезпечних і шкідливих чинників за травмонебезпечними видами трудової діяльності;

– самостійне створення бази даних для оцінювання ризику травмування на різних за типом робочих місцях;

– збір, аналіз, узагальнення інформації щодо травмування у травмонебезпечних видах трудової діяльності з метою забезпечення ризик-орієнтованого підходу до управління охороною праці [12, с. 31].

Відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з «ОБЖД та ОП» в навчальних закладах проводиться за типовими навчальними планами і програмами з цього предмета, які затверджуються спеціально вповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки за погодженням зі спеціально вповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці. Окремі питання (розділи) з «ОБЖД та ОП» мають передбачатися у навчальних програмах загальнотехнічних і спеціальних дисциплін розрахованих на студентів за I (бакалавр) та II (магістр) рівнем вищої освіти (зокрема спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології)) [1, с. 17].

Головними орієнтирами майбутніх фахівців має бути не лише професійна компетентність, широкий технічний кругозір, а й високий рівень загальної культури, відповідальне ставлення до збереження здоров’я і життя працюючих (в тому числі – школярів, студентів ВНЗ I – IV рівня акредитації) [2, с. 64].

Головною вимогою до вивчення нормативної дисципліни «ОБЖД та ОП» визначається у високому рівні знань, умінь та навичок, що базуються на засвоєнні узагальнених теоретичних і практичних основ про шкідливий вплив виробничої техносфери на стан здоров’я людини, на систему заходів щодо запобігання професійного травматизму та професійних захворювань. Головними об’єктами вивчення дисципліни є людина і процес праці, виробниче середовище, взаємозв’язок людини з устаткуванням, організація праці і виробництва [2, с. 64].

Перед викладачами вищого навчального закладу стоїть завдання виховати компетентних фахівців, які повинні уміти в умовах виробничої діяльності: аналізувати стан та ризик небезпечної ситуації; приймати адекватні інженерні рішення, щодо порятунку людського життя; брати на себе відповідальність за доручену справу. Тому питання розробки ефективних педагогічних технологій, пошуку нових освітніх методик і впровадження їх у навчальний процес є дуже актуальним [2, с. 64].

Вдосконаленням викладання курсу «ОБЖД та ОП» займаються Т. Брожко, Р. Васильєва, М. Зубаль, А. Окіпняк, Д. Окіпняк, Т. Поведа, А. Русаловський, Л. Семенець, Т. Хлєбнікова. Інноваційні засоби що пропонують вчені у своїх дослідженнях зорієнтовані на розвиток інтелектуально творчого потенціалу студентів, набутті ними компетентнісних знань, умінь, та навичок з курсу «ОБЖД та ОП».

Так, Т. Брожко розглядає ідею впровадження інноваційних методів навчання у ВНЗ, реалізація яких спрямовано на прояв творчого потенціалу студентів (в першу чергу), викладачів. Вчений зосереджує увагу на лабораторних, семінарських заняттях, факультативів з актуальних питань «ОБЖД та ОП», моделюванні й пошуку практичного вирішення проблемної ситуації [2, с. 64–65].

Однією із форм навчання, Т. Брожко виділяє «ділову гру», яка виступає способом взаємодії викладача і студента, веде до визначення та реалізації дидактичних цілей та завдань навчання. Ділова гра – це моделювання реальної діяльності в спеціально створеній проблемній ситуації. Вона є засобом і методом підготовки та адаптації до трудової діяльності і соціальних контактів, методом активного навчання, який сприяє досягненню конкретних завдань [2, с. 65].

При вивченні дисципліни «ОБЖД та ОП» доречно використовувати метод «ділової гри» за такими темами, як «Розслідування нещасного випадку на виробництві», «Надання першої долікарської допомоги потерпілому», «Моделювання небезпек соціального, техногенного та природного характеру». Студенти повинні: навчитися аналізувати умови праці; визначати наявність шкідливих і небезпечних виробничих факторів та рівень їх дії на організм людини; класифікувати причини нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві; вміти практично проводити розслідування; вести облік нещасних випадків; проводити профілактичні заходи, спрямовані на підвищення безпеки праці тощо [2, с. 65].

В остаточному варіанті, ігровий комплекс необхідно розглядати, як поетапна реалізація модельної ситуації. Т. Брожко зазначає, що використання ділової гри під час практичних занять з охорони праці розвиває практичне мислення студентів, підвищує інтерес до процесу навчання, оскільки в грі відбувається імітація майбутньої професійної діяльності, уміння застосовувати свої знання на практиці. Педагогічна цінність ділових ігор, – зазначає вчений, – у тому, що під час їх використання процес навчання максимально

наближений до реальної практичної діяльності керівників і спеціалістів. Це досягається використанням у ділових іграх моделей реальних виробничих ситуацій [2, с. 66].

Вчені Л. Семенець та Р. Васильєва, актуалізують «метод проектів» як сучасну технологію навчання студентів й пропонують його використання при вивчені дисципліни «Основи безпеки життєдіяльності та охорони праці» [11]. «Метод проектів», дослідники позиціонують як технологію самостійної роботи, що характеризується своєю дослідницькою спрямованістю у вивчені матеріалу, містить науковий апарат (тема дослідження, постановка проблеми, формулювання мети й завдання, висунення гіпотези та ін.), практичну реалізацію – розробка проекту, що забезпечує практичну, прикладну значущість здобутих знань з курсу «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» [11, с. 183].

Ряд науковців А. Окіпняк, Д. Окіпняк, М. Зубаль, зазначають на важливості використання активних методів навчання під час вивчення курсу «ОБЖД та ОП». Серед таких методів є: науково-винахідницька робота у гуртках; мозкова атака при вирішенні поставленої задачі; «Брейн-ринг»; опорний конспект та ін. Крім того, вчені звертають свою увагу на зарубіжний досвід викладання у ВНЗ. Приводять в якості приклада навчальні заклади Великобританії, де практикуються т'юторські заняття. Їх використання розраховано на проведення 1–2 студентами практичних занять в якості інструкторів за актуальними темами дисципліни [7, с. 294–296].

Т. Поведа приділяє увагу електронним засобам навчання, що дозволяють продемонструвати та змоделювати явища техногенного, природного або соціального походження, за якими неможливо спостерігати протягом одного заняття або які несуть стандартну форму навчання. Це дає можливість студентам змоделювати ризико-небезпечні для життя людини явища, розрахувати ймовірність виникнення потенційних джерел небезпеки, оцінити ступінь ризику, спрогнозувати умови виникнення небезпечних ситуацій та провести відповідні розрахунки. Використання комп'ютера під час вивчення дисципліни також дає змогу студентам самостійно, чи разом з викладачем, складати навчальні та контрольні тести, логічні ланцюжки, тренувальні вправи, діаграми, графіки, супроводжувати лекційні заняття презентаціями, виконувати практичні і самостійні роботи, використовувати інтернет-ресурси тощо [8, с. 106].

Вивчення дисципліни «ОБЖД та ОП» значно полегшується завдяки використання системи дистанційного навчання Moodle. Студенти мають можливість використовувати комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни в якості: навчально-методичного посібника; пакету завдань для самостійної, індивідуальної та практичних занять. Особливо, дистанційне навчання з дисципліни «ОБЖД та ОП» (й не тільки) є актуальним для студентів, які навчаються за індивідуальним графіком.

Крім означеного вище, заслуговує на увагу: демонстрація відеоматеріалів за тематикою «ОБЖД та ОП»; розв'язання ситуаційних завдань з безпеки життя на виробництві, у побуті; проведення тренінгів; виконання тестових завдань тощо.

Висновки. Корегування змісту навчальної програм «ОБЖД та ОП» необхідно через причину постійного розвитку суспільних відносин, зміни природних умов, збільшення потенційно-можливих техногенних катастроф. Становлення нової культури безпеки життєдіяльності серед студентів ВНЗ ґрунтується на впровадженні нових освітніх технологій. Тому, зміст програми та сама методика викладання дисципліни повинна бути орієнтована не скільки на передачу знань, а на практичну підготовку майбутніх освітян до спроможності вирішення завдань потенційної небезпеки.

Використана література:

1. Безпека життєдіяльності: методичні рекомендації. *Безпека життєдіяльності.* 2019. № 4. С. 11–12, 16–17, 19–21.
2. Брожко Т. С. Сучасні підходи до вивчення дисципліни «Основи охорони праці». *Перспективні напрямки сучасної науки та освіти.* Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Слов'янськ, 19–20 травня 2016 р.). Вип. 8, ч. 2. С. 64–67.
3. Канут Н. С. Застосування інноваційних методів при компетентнісному підході викладання навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Охорона праці». *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки.* 2018. Вип. 1-2. С. 164–170.
4. Катренко Л. А., Пістун І. П. Охорона праці в галузі освіти: навчальний посібник. Суми: Видавництво «Університетська книга», 2001. 339 с.
5. Кобилянський О. В. Практичні аспекти викладання нормативної дисципліни «Безпека життєдіяльності» у вищих навчальних закладах. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* 2012. Вип. 38. С. 61–66.
6. Нагайчук О. В. Формування компетентності з охорони праці та безпеки життєдіяльності у майбутніх учителів. *Безпека життя і діяльності людини – освіта, наука, практика*: матеріали XVII Міжнародної науково-методичної конференції, 18–19 квітня 2019 року. Рівне: НУВГП, 2019. 146 с., с. 14–15.
7. Окіпняк А. С., Окіпняк Д. А., Зубаль М. В. Організація та вдосконалення навчання з питань безпеки життєдіяльності у вищих навчальних закладах України. *Вісник Кам'янець-Подільського* національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. 2016. Вип. 9. С. 287–299.
8. Поведа Т. П. Удосконалення процесу вивчення курсу «Безпеки життєдіяльності» в університеті засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.* Серія: Педагогічна. 2014. Вип. 20. С. 106–108.
9. Романів А. С., Параняк Н. М., Дацько О. С. Витрикуш Н. М. Перспективи та проблеми викладання безпекових дисциплін у вищих навчальних закладах. *Вісник НУВГП. Серія «Технічні науки».* 2019. Випуск 1(85). С. 124–132.
10. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 176 с.

11. Семенець Л. М., Васильєва Р. Ю. Метод проектів як технологія навчання студентів основ охорони праці та безпеки життєдіяльності. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки.* 2018. Вип. 82(3). С. 181–184.
12. Таірова Т. М. Дослідження проблемних питань охорони праці в Україні. *Безпека життєдіяльності.* 2017. № 5. С. 29–31.

References:

1. Bezpeka zhyttjedijaljnosti: metodychni rekomendaciji [Safety of vital functions: methodical recommendations]. *Bezpeka zhyttjedijaljnosti*. 2019. #4. S. 11–12, 16–17, 19–21. [in Ukrainian].
2. Brozhko, T. S. (2016). Suchasni pidkhody do vyvchennja dyscypliny «Osnovy okhorony pracі» [Modern approaches to the study of discipline «Fundamentals of occupational safety»]. *Perspektyvni naprjamky suchasnoji nauky ta osvity*. Materialy vseukrajinsjkoji naukovo-praktychnoji konferenciji (Slov’jansjk, 19–20 travnja 2016 r.). Vyp. 8, ch. 2. S. 64–67. [in Ukrainian].
3. Kanut, N. S. (2018). Zastosuvannja innovacijnykh metodiv pry kompetentnisnomu pidkhodi vykladannja navchaljnykh dyscyplin «Bezpeka zhyttjedijaljnosti» ta «Okhorona praci» [The use of innovative methods in competence-based teaching «Safety» and «health»]. *Visnyk Chernivecjkogho torghoveljno-ekonomichnogho instytutu. Ekonomichni nauky*. Vyp. 1-2. S. 164–170. [in Ukrainian].
4. Katrenko, L. A., Pistun, I. P. (2001). Okhorona praci v ghaluzi osvity: navchaljnyj posibnyk [Labor protection in the field of education: textbook]. Sumy: Vydavnyctvo «Universytetsjka knygha», 339 s. [in Ukrainian].
5. Kobyljansjkyj, O. V. (2012). Praktychni aspekty vykladannja normatyvnoji dyscypliny «Bezpeka zhyttjedijaljnosti» u vyshhykh navchaljnykh zakladakh [Practical aspects of teaching the normative discipline «Safety» in higher education]. *Naukovi zapysky Vinnycjkogho derzhavnogho pedaghoghichnogho universytetu imeni Mykhajla Kocjubynsjkogho*. Serija: Pedaghoghika i psykhologhija. Vyp. 38. S. 61–66. [in Ukrainian].
6. Naghajchuk, O. V. (2019). Formuvannja kompetentnosti z okhorony praci ta bezpeky zhyttjedijaljnosti u majbutnikh uchyteliv [Building competence on labour protection and life safety of the future teachers]. *Bezpeka zhyttja i dijaljnosti ljudyny – osvita, nauka, praktyka*: materialy XVII Mizhnarodnoji naukovo-metodychnoji konferenciji, 18–19 kvitnja 2019 roku. Rivne: NUVGhP, 146 s., S. 14–15. [in Ukrainian].
7. Okipnjak, A. S., Okipnjak, D. A., Zubalj, M. V. (2016). Orghanizacija ta vdoskonalennja navchannja z pytanj bezpeky zhyttjedijaljnosti u vyshhykh navchaljnykh zakladakh Ukrajiny [Organization and improvement of training on issues of life safety in higher educational institutions of Ukraine]. *Visnyk Kam’janecj-Podiljsjkogho nacionaljnogho universytetu imeni Ivana Oghijenka. Fizychne vykhovannja, sport i zdorov’ja ljudyny*. Vyp. 9. S. 287–299. [in Ukrainian].
8. Poveda, T. P. (2014). Udoskonalennja procesu vyvchennja kursu «Bezpeky zhyttjedijaljnosti» v universyteti zasobamy informacijno-komunikacijnykh tekhnologhij [Improvement of process of studying of the course «life Safety» at the University by means of information and communication technologies]. *Zbirnyk naukovykh pracj Kam’janecj-Podiljsjkogho nacionaljnogho universytetu im. Ivana Oghijenka*. Serija: Pedaghoghichna. Vyp. 20. S. 106–108. [in Ukrainian].
9. Romaniv, A. S., Paranjak, N. M., Dacjko, O. S. Vytrykush, N. M. (2019). Perspektyvy ta problemy vykladannja bezpekovykh dyscyplin u vyshhykh navchaljnykh zakladakh [Prospects and challenges of teaching security subjects in higher education]. *Visnyk NUVGhP. Serija «Tekhnichni nauky»*. Vypusk 1(85). S. 124–132. [in Ukrainian].
10. Rusalovsjkyj, A. V. (2005). Pravovi ta orghanizacijni pytannja okhorony praci: navchaljnyj posibnyk [Legal and organizational questions of labor protection: the training manual]. Kyjiv: Centr navchaljnoji literatury. 176 s. [in Ukrainian].
11. Semenecj, L. M., Vasyljjeva, R. Ju. (2018). Metod proektiv jak tekhnologhija navchannja studentiv osnov okhorony praci ta bezpeky zhyttjedijaljnosti [Method of projects as the technology of teaching students the basics of labor protection and life safety]. *Zbirnyk naukovykh pracj Khersonsjkogho derzhavnogho universytetu. Pedaghoghichni nauky*. Vyp. 82(3). S. 181–184. [in Ukrainian].
12. Tairova, T. M. (2017). Doslidzhennja problemnykh pytanj okhorony praci v Ukrajini [Study of problematic issues of labor protection in Ukraine]. *Bezpeka zhyttjedijaljnosti*. #5. S. 29–31. [in Ukrainian].

Plisko Yu., Gapiy V. Improving the content and methods of teaching of the course «PSHL and PW» in the higher educational institutions of Ukraine

The article focuses on the teaching of the course «PSHL and PW», which is included in the General list of items that are taught in all higher educational institutions, institutions and educational institutions of the country. The problem of the formation of professional competencies for life safety and labour protection of future teachers is represented. Through this statement of the purpose of the study is on identifying possible areas of improvement in the discipline «PSHL and PW» on methods of teaching, expansion of the content of the program, the usage of innovative technologies in educational practice of higher educational institutions.

Through the analysis of scientific– pedagogical and methodical literature, it is determined the group of the scientists (T. Brozhko, G. Vasilyev, M. Sobal, A. Okopniak, D. Okipniak, T. Poveda, L. Semenets, T. Tairova) who have dedicated their studies to the improvement of the discipline «PSHL and PW». It is highlighted the number of factors influencing the teaching methods of the discipline, the contradictions are marked, it is determined the shortcomings of traditional teaching methods, it is identified the main requirements for the study of regulatory discipline «PSHL and PW», as well as its object and tasks.

It is highlighted the number of innovative pedagogical techniques, technologies, methods, among them: «business game», which is the way of interaction between the teacher and the student (T. Brozhko), «project method» as the technology of independent work that is characterized by his research focus in the study material, scientific apparatus and has the practical implementation (G. Vasiliev, L. Semenets), complex active learning methods – scientific and inventive work in groups brainstorming, «brain ring», etc. (M. Zubal, A. Okopniak, D. Okipniak), the use of e-learning tools, computer equipment, which allows to demonstrate and model the phenomena of technogenic, natural or social origin, which are impossible to observe in the conditions of classroom work (T. Poveda), the usage of distance learning system «Moodle» in the study of «PSHL and PW».

Key words: *life safety, labor protection, methods of teaching, institution of higher education.*